

Austatud lugeja!

Kevad, suvi, sügis, talv: aasta 2004 on mööda saamas. Mida tõi meile see aasta? Eestist sai Euroopa Liidu liige, kirjutasime alla Euroopa Liidu põhiseadusliku lepingu, jõustus uus kriminaalmenetluse seadustik. Kindlasti ei pretendeeri see loetelu täiuslikkusele. Igaühel meist on omad märksõnad, mis jäävad iseloomustama aastat 2004.

Euroopa Liiduga liitumist on raske üle tähtsustada. Ehkki igapäevaelus tajuvad enamik meist Euroopa Liiduga ühinemist üksnes kütusehinna tõusu ning ehk ka selle kaudu, et järjest rohkem kolleege-tuttavaid osalevad mingil moel Euroopa Liidu erinevate töögruppide toimetamistes, on Euroopa Liit meie jaoks siiski rohkem kui olemas. Me oleme selle liidu sees. Juristide jaoks, kelle tööks on mängureeglite tundmine ja nende selgitamine, on see eriti oluline. Sest 1. maist 2004 mängureeglid muutusid – Eesti õiguse üks osa on Euroopa Liidu õigus.

Julgen väita, et enamik meist ei söanda minna kohtusse, kui nad ei tunne kõne all oleva valdkonna kohta käivat õigust. Kas peame aga seejuures vajalikuks varustada meie teadmistearsenali ka Euroopa Liidu vastava valdkonna õigusega? Vaevalt. Rõhutan seejuures, et probleemiks on tähtsustamine: me ei pea Euroopa Liidu õiguse tundmist vajalikuks ja seda mitte seepärast, et me teame, et Euroopa Liidu õigus ei ütle selle valdkonna kohta midagi, vaid seepärast, et me ei tunne Euroopa õigust. Huvitav, kas pole? Euroopa Liidu õigus on alates 1. maist 2004 meil kehtiv õigus, kuid me ei pea oluliseks seda õigust tunda ja rakendada. Ignorantsus? Kindlasti mitte ainult. Euroopa õigus ei ole korrutustabel, mille tavalise arengutase-mega algklassiõpilane saab selgeks paari päevaga. Euroopa Liidu õigus on väga keeruline süsteem, mida õpitakse aastaid. Me ei saa kalduda perfektsionismi ja öelda, et ei, senikaua, kuni me õpime uut õigust, ei ole me piisavalt head oma tööd tegema; tehku keegi teine. Seda teist ju ei ole... Seega samm-sammult õppimine ei saa kindlasti olla taunitav. Probleem tekib aga siis, kui me ei hakkagi Euroopa Liidu õigust õppima, kui võtame omaks mentaliteedi, et see on meile mittevajalik. Sel juhul oleme nagu lapsed, kes heidavad ühe osa mängureeglitest kõrvale, sest need on neile liiga keerulised. Siis ei ole see aga enam see mäng.

Olen mõnelt Euroopa Liidu õiguse alast koolitust läbiviivalt lektorilt küsinud, mida peetakse hetkel oluliseks oma kuulajatele õpetada. Nendest vestlustest on mulle jäänud mulje, et sageli piirduakse Euroopa Liidu institutsioonide pädevuse ja olulisemate kohtulahendite ülevaadetega, tihti ka mõne konkreetse õigusakti tutvustamisega. Andestagu koolitajad mulle, kui ma eksin, kuid süsteemset lähene-mist erinevatele õigusvaldkondadele näib hetkel olevat vähe. Kuid just see süs-teemne, konkreetsele õigusvaldkonnale keskenduv vaatenurk peaks aitama tuua Euroopa õigust meile lähemale, annaks kätte selle kursi, mida mööda iseõppimise teel edasi minna. Sest iseõppimine peab tulema ja jääma. Kui me ei omanda harju-mist hoida ennast kursis mitte üksnes Eesti seaduste ja kohtulahenditega, vaid ka Euroopa õiguse ja praktikaga, siis jääb igasugune koolitus üksnes ühekordseks seltskonnaürituseks.

Euroopa Liiduga liitumisel ei pikenenud meie ööpäev. Kehtiv õigus ei pikendanud ka tööpäeva, mis rangelt tööseadusandlust järgides tähendab seda, et kogu oma töö peame ära suutma teha ettenähtud kaheksa tunni sees (kui paljud juristid oma tööädalat 40-tunniseks saavad pidada, on iseküsimus). Mida suurema osa tööajast peame me kulutama enesetäiendamisele, seda kallimaks läheb aga meie muu tööaeg. Seega on selge, et Euroopa Liit ei toonud kaasa mitte üksnes kütusehinna-tõusu, vaid toob paratamatult kaasa ka õigusteenuse hinnatõusu. Kui õigusteenuse hind tõuseb seepärast, et kütus läheb kallimaks, siis tähendab see üldist inflatsiooni. Kui õigusabi läheb kallimaks seetõttu, et Eesti juristist saab Euroopa jurist, tähendab see kvaliteedimuutust.

Katrin Prükk